

Elena Ferrante

GENIÁLNÍ PŘÍTELKYŇE
/ DÍL DRUHÝ

Příběh nového jména

PROSTOR

Elena Ferrante
Příběh nového jména
Geniální přítelkyně, díl druhý

PROSTOR

Elena Ferrante

PŘÍBĚH NOVÉHO JMÉNA

Geniální přítelkyně, díl druhý

Mládí

přeložila Alice Flemrová

PROSTOR | PRAHA | 2017

Copyright © 2012 by Edizioni e/o
Czech edition © PROSTOR, 2017
Translation © Alice Flemrová, 2017

ISBN 9788072603572

SEZNAM POSTAV
SE ZMÍNKAMI O UDÁLOSTECH
Z PRVNÍHO DÍLU

Cerullovi (rodina přístipkáře):

Fernando Cerullo, švec, Lilin otec. Po obecné škole dceři nedovolil dál studovat.

Nunzia Cerullová, Lilina matka. S dcerou má blízký vztah, ale nemá dost autority, aby ji podpořila proti vůli otce.

Raffaella Cerullová, řečená Lina nebo Lila. Narodila se v srpnu 1944. V šestašedesáti letech z Neapole beze stopy zmizí.

Výjimečně nadaná žačka, v deseti letech napíše povídku nazvanou *Modrá víla*. Po ukončení obecné školy nepokračuje ve studiu a učí se ševcovskému řemeslu.

Rino Cerullo, Lilin starší bratr, taky švec. Společně se svým otcem Fernandem si díky Lile a penězům Stefana Carracciho založí obuvnický závod Cerullo. Zasnoubí se se Stefanovou sestrou Pinucciou Carracciovou. Lilino první dítě se jmenuje Rino právě po něm.

Další děti.

Grecovi (rodina vrátného):

Elena Grecová, řečená Lenuccia nebo Lenù.

Narozená v srpnu 1944, autorka dlouhého příběhu, který právě čteme. Elena jej začne psát ve chvíli, kdy zjistí, že její kamarádka z dětství Lina Cerullová, které jen ona říká Lila, zmizela. Elena po obecné škole dál studuje a je čím dál úspěšnější. Už od útlého dětství je zamilovaná do Nina Sarratora, ale svou lásku tají.

Peppe, Gianni a Elisa, Elenini mladší sourozenci.

Otec dělá vrátného na radnici.

Matka je v domácnosti. Její kulhavá chůze Elenu traumatizuje.

Carraccioví (rodina dona Achilla):

Don Achille Carracci, obr lidožrout z pohádek, šmelinář a lichvář. Byl zavražděn.

Maria Carracciová, manželka dona Achilla, matka Stefana, Pinuccii a Alfonsa. Pracuje v rodinném lahůdkářství.

Stefano Carracci, syn nebožtíka dona Achilla, Lilin manžel. Spravuje jmění nashromážděné otcem a společně se sestrou Pinucciou, bratrem Alfonsem a matkou Marií je majitelem dobře prosperujícího lahůdkářství.

Pinuccia, dcera dona Achilla. Pracuje v lahůdkářství. Zasnoubí se s Liliným bratrem Rinem.

Alfonso, syn dona Achilla. Elenin soused z lavice. Chodí s Marisou Sarratorovou.

Pelusovi (rodina truhláře):

Alfredo Peluso, truhlář. Komunista. Byl obviněn z vraždy dona Achilla, odsouzen a teď je ve vězení.

Giuseppina Pelusová, Alfredova manželka.

Dělnice z tabákové továrny, oddaně se věnuje dětem a uvězněnému manželovi.

Pasquale Peluso, nejstarší syn Alfreda

a Giuseppiny, zedník, militantní komunist.

Jako první si všiml Liliny krásy a vyznal jí lásku. Nesnáší Solarovy. Chodí s Adou Cappucciovou.

Carmela Pelusová, která si říká taky *Carmen*,

Pasqualova sestra, prodavačka v galanterii, ale Lila ji brzy přijme do Stefanova nového lahůdkářství. Chodí s Enzem Scannem.

Další děti.

Cappuccioví (rodina šílené vdovy):

Melina, příbuzná Liliny matky, vdova.

Myje schody v činžácích ve staré čtvrti.

Byla milenkou Donata Sarratora, Ninova otce. Jejich vztah byl důvodem, proč se Sarratorovi odstěhovali ze čtvrti, a Melina kvůli tomu skoro přišla o rozum.

Melinin *manžel*, vykládal přepravky

na zelinářském trhu a zemřel za nevyjasněných okolností.

Ada Cappucciová, Melinina dcera. V dospívání pomáhala matce mýt schody. Díky Lile bude přijata jako prodavačka do lahůdkářství ve staré čtvrti. Chodí s Pasqualem Pelusem.

Antonio Cappuccio, její bratr, automechanik.

Chodí s Elenou a strašně žárlí na Nina Sarratora.

Další děti.

Sarratorovi (rodina železničáře-básníka):

Donato Sarratore, průvodčí, básník, novinář.

Velký donchuán, byl milencem Meliny Cappucciové. Když tráví Elena prázdniny na Ischii a bydlí ve stejném domě jako Sarratorovi, je nucena narychlo odjet z ostrova, aby se vyhnula sexuálnímu obtěžování z Donatovy strany.

Lidia Sarratorová, Donatova manželka.

Nino Sarratore, nejstarší z pěti dětí Donata a Lidie. Nesnáší svého otce. Je to vynikající student.

Marisa Sarratorová, Ninova sestra. Studuje bez valných úspěchů obchodní akademii, aby se stala sekretářkou. Chodí s Alfonsem Carraccim.

Pino, Clelia a Ciro Sarratorovi, mladší děti Donata a Lidie.

Scannovi (rodina zelináře):

Nicola Scanno, zelinář.

Assunta Scannová, Nicolova manželka.

Enzo Scanno, syn Nicolý a Assunty, taky zelinář. Lila k němu od dětství cítí náklonnost. Jejich vztah se zrodil ve chvíli, kdy Enzo během školní soutěže projevils nečekaný matematický talent. Enzo chodí s Carmen Pelusovou.

Další děti.

Solarovi (rodina majitele baru Solara s cukrárnou):

Silvio Solara, majitel baru s cukrárnou, stoupenec monarchie a fašista, camorrista napojený na ilegální obchody ve čtvrti. Postavil se proti vzniku obuvnického závodu Cerullo.

Manuela Solarová, Silvioova manželka, lichvářka: ve čtvrti se všichni děsí jejího červeného sešitu.

Marcello a *Michele Solarovi*, synové Silvia a Manuely. Náfukové, násilníci, dívky ze čtvrti je přesto milují, s výjimkou Lily samozřejmě. *Marcello* se do Lily zamiluje, ale ona ho odmítne. *Michele*, který je o něco mladší než *Marcello*, je chladnější, inteligentnější, surovější. Chodí s Gigliolou, dcerou cukráře.

Spagnuolovi (rodina cukráře):

Pan Spagnuolo, cukrář z baru Solara s cukrárnou.

Rosa Spagnuolová, cukrářova manželka.

Gigliola Spagnuolová, cukrářova dcera, chodí s Michele Solarou.

Další děti.

Airotovi:

Airota, profesor řecké literatury.

Adele, jeho manželka.

Mariarosa Airotová, starší dcera, profesorka dějin umění v Miláně.

Pietro Airot, student.

Učitelé:

Ferraro, učitel z obecné školy a knihovník.

V dětství od něj Lila i Elena dostaly odměnu za čtenářskou píli.

Olivierová, učitelka z obecné školy. Jako první si všimla Liliných a Eleniných schopností. Lila napsala v deseti letech krátkou povídku s názvem *Modrá víla*. Ta se moc líbila Eleně, která ji Olivierové dala přečíst. Ale učitelka byla rozzlobená, protože se Lilini rodiče rozhodli, že dceru nepošlou na měšťanku, a o povídce se nikdy nevyjádřila. Naopak se o Lilu přestala zajímat a soustředila se pouze na Elenin úspěch.

Gerace, profesor na nižším gymnáziu.

Galianiová, profesorka na gymnáziu.

Nesmírně vzdělaná pedagožka, komunistka.

Elenina inteligence ji okamžitě uchvátí.

Půjčuje jí knihy, postaví se za ni při konfliktu s učitelem náboženství.

Další postavy:

Gino, lékárníkův syn. Elenina první známost.

Nella Incardová, sestřenice učitelky Olivierové, žije v Baranu na Ischii a na jedny prázdniny poskytla Eleně ubytování ve svém domě.

Armando, student medicíny, syn profesorky Galianiové.

Nadia, studentka, dcera profesorky Galianiové.

Bruno Soccavo, kamarád Nina Sarratora a syn bohatého průmyslníka ze San Giovanni a Teduccio.

Franco Mari, student.

MLÁDÍ

Na jaře roku 1966 mi Lila ve stavu velkého rozrušení svěřila plechovou krabici obsahující osm sešitů. Řekla, že už je nemůže mít dál doma, bála se, aby si je nepřečetl její manžel. Bez řečí jsem si krabici odnesla, utrousila jsem jen ironickou poznámku o přehnaném množství provazu, kterým sešity převázala. Tehdy byl náš vztah na bodě mrazu, ale zdálo se, že to tak vnímám jenom já. Ona při těch vzácných příležitostech, když jsme se setkaly, nedávala najevo vůbec žádné rozpaky, nikdy jí neuklouzlo nepřátelské slůvko.

Když mě požádala, abych přísahala, že tu krabici za žádnou cenu neotevřu, odpřisáhla jsem to. Ale jakmile jsem byla ve vlaku, rozvázala jsem provaz, vytáhla jsem sešity a pustila jsem se do čtení. Nebyl to deník, třebaže se v textu objevovalo detailní líčení událostí jejího života, počínaje obecnou školou. Spíš to vypadalo jako záznam jakési umíněné pisatelské sebekázně. Hemžilo se to popisy: větev stromu, rybníky, kámen, list s bílým žilkováním, hrnce, součástky moka konvičky na kávu, topeniště, uhlí a uhelná drť, velice podrobná mapa dvora, hlavní ulice, zrezivělá železná konstrukce za rybníky, parčík a kostel, pás vegetace za železniční tratí, nové čínžáky, byt rodičů, nástroje, kterými její táta s bratrem opravovali boty, jejich pohyby při práci, a hlavně pak barvy, barvy všeho v různých fázích dne. Ale nebyly tam jen stránky s popisem. Objevovala se osamocená slova v dialektu a v italštině, občas zakroužkovaná, bez komentáře. A překladová cvičení z latiny

a řečtiny. A celé pasáže v angličtině o krámcích v naší čtvrti, o zboží, o vozíku plně naloženém ovocem a zeleninou, s nímž Enzo Scanno, který vodil osla za ohlávku, obcházel den co den ulice. A spousta úvah o knihách, které četla, o filmech, které viděla ve farním biografu. A celá řada názorů, jež zastávala v debatách s Pasqualem nebo když si povídala se mnou. Jistě, proud to byl nesouvislý, ale všechno, co Lila uvěznila do psaného slova, získávalo plastický rozměr, takže dokonce ani na stránkách napsaných, když jí bylo jedenáct či dvanáct let, jsem nenašla jediný řádek, který by zněl naivně.

Věty byly obvykle mimořádně přesné, interpunkce velmi pečlivá, písmo elegantní jako to, které nás naučila paní učitelka Olivierová. Ale občas se zdálo, že Lila nedokáže udržet řád, který si stanovila, jako kdyby se jí v žilách rozlila nějaká droga. To pak všechno působilo namáhavě, věty nabíraly hysterický rytmus, interpunkce zmizela. Obvykle stačilo málo a zas našla uvolněné, jasné tempo. Ale také se stávalo, že psaní zničehonic utnula a zaplnila zbytek stránky obrázky pokroucených stromů, dýmajících hrbatých hor, zakaboněných tváří. Uchvátil mě jak řád, tak i chaos, a čím dál jsem četla, tím víc jsem se cítila podvedená. Kolik cviku se skrývalo za dopisem, který mi před lety poslala na Ischii: to proto byl tak dobře napsaný. Vrátila jsem všechno do krabice a znovu jsem si umínila, že už nebudu dál slídit.

Jenže brzy jsem to vzdala, ze sešitů se linula vábivá síla, kterou kolem sebe Lila šířila už odmala. Probírala čtvrté, příbuzné, Solarovy, Stefana, každou osobu i věc s nelítostnou přesností. A co teprve otevřenost, s níž se vyjadřovala o mně, o tom, co jsem říkala, co jsem si myslela, o osobách, které jsem milovala, o mém fyzickém vzhledu. Zaznamenala chvíle, jež pro ni byly rozhodující, a neohlížela se na nic a na nikoho. Našla jsem tam čirou radost, kterou pocítovala, když v deseti letech napsala tu svou *Modrou vílu*. A stejně tak ryzí bolest, protože učitelka Olivierová se o té povídečce neuráčila říct ani slovo, vlastně ji přímo ignorovala. A potom utrpení a zlost, protože jsem šla do měšťanky a o ni jsem se nestarala, opustila jsem ji. A pak nadšení, s nímž se

naučila ševcovské řemeslo, a touhu po zadostiučinění, jež ji přiměla nakreslit návrhy nových bot, a radost, když podle nich s bratrem Rinem vyrobili první pár. A zase bolest, když Fernando, její otec, řekl, že ty boty nejsou dobře ušité. Na těch stránkách bylo všechno možné, zejména však nenávisť vůči bratrům Solarovým, krutá neústupnost, s níž odmítla staršího z bratrů Marcella, a chvíle, kdy se naopak rozhodla, že se zasnoubí s mírným Stefanem Carraccim, lahůdkářem, který si z lásky k ní ten první pár bot, na nichž pracovala, koupil a přísahal, že ho bude opatrovat až do smrti. To byl krásný okamžik, když si v patnácti letech připadala jako bohatá a elegantní malá dáma, zavěšená do svého vyvoleného, který jen kvůli ní investoval hromadu peněz do obuvnického závodu jejího otce a bratra, do obuvnictví Cerullo. A těch důvodů ke spokojenosti: většina bot, jež navrhla, se vyrobila, měla být v nové čtvrti, vdávala se v šestnácti letech. A jak honosnou měla svatební hostinu, cítila se tak šťastná. Pak, když už byla oslava v plném proudu, se objevil Marcello Solara společně s bratrem Michele a na nohou měl zrovna ty boty, na nichž jejímu manželovi údajně tolik záleželo. Jejímu manželovi. Co si to vzala za chlapa? Teď, když už jsou svoji, si strhne falešnou masku a ukáže jí hrozivě pravou tvář? Otázky a nepřikrášlené události naší bídy. Věnovala jsem se těm stránkám dlouho, dny, týdny. Studovala jsem je, nakonec jsem se naučila nazpaměť úryvky, které se mi líbily, které mě opěvovaly, které mě fascinovaly, které mě ponižovaly. Za jejich přirozeností se určitě skrýval nějaký trik, ale nedokázala jsem odhalit jaký.

Nakonec jsem jednoho listopadového večera naštvaná vyšla z domu a tu krabici jsem vzala s sebou. Už jsem dál nesnesla, abych Lilu cítila na sobě a v sobě, i teď, když jsem byla velmi uznávaná, i teď, když jsem vedla život mimo Neapol. Zastavila jsem se na Solferinském mostě a zahleděla se na světla pronikající mrazivým oparem. Položila jsem krabici na okraj a pomalu, kousek po kousku jsem do ní strkala, dokud nespadla do řeky, skoro jako kdyby se dolů zřítíla samotná Lila, i se svými myšlenkami, slovy, zlobou, s níž každému

oplácela úder úderem, i se způsobem, jímž se mě zmocňovala, podobně jako se zmocňovala každého člověka nebo každé věci či události nebo vědění, všeho, co se o ni jen otřelo: knih i bot, něhy i násilí, manželství a svatební noci, návratu do čtvrti v nové roli paní Raffaelly Carracciové.

2

Nemohla jsem uvěřit tomu, že by ten tak laskavý a zamilovaný Stefano daroval Marcellu Solarovi stopu po dívence Lile, otisk její dřiny na botách, které sama vymyslela.

Zapomněla jsem na Alfonsa a na Marisu, kteří si u stolu něco povídali a leskly se jim přitom oči. Už jsem si nevšímalá opileckého smíchu svojí mámy. Vzdálila se hudba, zpěvákův hlas, tančící páry, Antonio, který vyšel ven na terasu, šířaný žárlivostí stál za sklem a upíral zrak na nafialovělé město a na moře. Vybledl dokonce i obraz Nina, jenž právě opustil sál jako archanděl bez zvěstování. V té chvíli jsem viděla jen Lilu, která něco rozčileně šeptala Stefanovi do ucha, smrtelně bledá ve svatebních šatech; on se neusmíval, jen bělavá skvrna nevole se mu rozšířila z čela přes oči jako karnevalová škraboška na rozpálené tváři. Co se to děje, co se bude dít? Moje přítelkyně tahala manžela oběma rukama za paži. Vkládala do toho sílu a já, která jsem ji dokonale znala, jsem cítila, že kdyby mohla, tak by mu ji utrhla a prošla by sálem s tou paží zdviženou vysoko nad hlavou, krev by kapala na vlečku, a použila by ji jako palici nebo oslí čelist, aby Marcellovi jedinou dobře mířenou ranou roztříštila obličej. Ó ano, ona by to udělala, a mně se při té představě prudce rozbušilo srdce a měla jsem sucho v puse. Pak by oběma chlapům vydloubla oči, strhla by jim maso z lícních kostí, zahryzla by se do nich. Ano, ano, cítila jsem, že to chci, chtěla jsem, aby se to stalo. Bylo by po lásce a po té nesnesitelné hostině a nekonala by se žádná objetí někde v posteli v Amalfi. Hned pěkně rozmlátit všechno a všechny z naší čtvrti, učiněný masakr, a utéct, jen já a Lila, odejít žít někam daleko, postupně

klesnout s veselou rozmařilostí až na samé dno morálního bahna, samy, v neznámých městech. To mi připadalo jako správný závěr onoho dne. Pokud nás nic nemohlo zachránit, žádné peníze, žádné mužské tělo, a dokonce ani studium, tím spíš mělo cenu všechno hned zničit. V hrudi mi narostla její zlost, síla, která byla i nebyla moje, a naplnila mě radostí z vlastní zkázy. Přála jsem si, aby se ta síla dál šířila. Ale uvědomila jsem si, že mě to i děsí. Teprve později jsem pochopila, že umím být poklidně nešťastná jen proto, že nejsem schopná divokých reakcí, bojím se jich, raději zůstávám nehybná a strádám zášť. Lila ne. Když odcházela, vstala tak rozhodně, až se zatřásl stůl i s příbory na špinavých talířích, a převrhla jednu sklenici. Zatímco Stefano se mechanicky snažil přehradit cestu jazyku vína, který se natahoval směrem k šatům paní Solarové, Lila vyšla rázným krokem vedlejšími dveřmi a šklubla šaty pokaždé, když se někde zachytily.

Napadlo mě, že poběžím za ní, stisknu jí ruku, zašeptám jí pryč, pryč odsud. Ale ani jsem se nepohnula. Zato se pohnul Stefano, který se po chvilce nejistoty propletl mezi tančícími páry, aby ji dohonil.

Rozhlédla jsem se. Všichni si všimli, že nevěstu něco rozladilo. Ale Marcello se dál spiklenecky vybavoval s Rinem, jako kdyby bylo normální, že má na nohou ty boty. Dál pokračovaly stále oplzlejší přípitky obchodníka s kovy. Ti, kdo se cítili na dně hierarchie stolů i hostů, se dál namáhavě pokoušeli o kyselé úsměvy. Zkrátka se zdálo, že si nikdo kromě mě neuvědomuje, že s právě uzavřeným manželstvím – které bude pravděpodobně trvat až do smrti manželů, s kupou dětí, spoustou vnoučat, radostmi a strastmi, stříbrnou svatbou, zlatou svatbou – je pro Lilu, ať se její choť pokusí o cokoli, aby mu bylo odpuštěno, už jednou provždy amen.

3

V první chvíli mě události zklamaly. Seděla jsem vedle Alfonsa a Marisy a nevnímala, co si povídají. Očekávala jsem

znamení vzpoury, ale nestalo se nic. Dostat se Lile do hlavy bylo jako obvykle těžké: neslyšela jsem ji křičet, neslyšela jsem ji vyhrožovat. Stefano se objevil o půl hodiny později, choval se velice srdečně. Převlékl se, z čela i z okolí očí mu zmizela ta bělavá skvrna. Procházel se mezi příbuznými a kamarády a čekal na manželku, a když se objevila v sále, už ne ve svatebním, ale v cestovním, v pastelově modrém kostýmu se světloučkými knoflíky a v tmavě modrém kloboučku, hned se za ní vydal. Lila podělila děti mandlemi v cukrové polevě, nabírala je stříbrnou lžící z křišťálové dózy, pak obešla stoly a rozdala výslužky nejdřív svým příbuzným, potom těm Stefanovým. Ignorovala celou Solarovu rodinu, a dokonce i svého bratra Rina, který se jí s úzkostným pousmáním zeptal: ty už mě nemáš ráda? Neodpověděla a výslužku dala Pinuccie. Měla nepřítomný pohled a lícní kosti výraznější než obvykle. Když jsem přišla na řadu, podala mi roztržitě, ani se na mě spiklenecky neusmála, keramický košíček plný mandlí v cukru, zabalený v bílém tylu.

Solarovy mezitím ta nezdvořilost vyvedla z míry, ale Stefano vše urovnal, jednoho po druhém je objal a s krásně mírumilovným výrazem ve tváři jim pošeptal:

„Je unavená, musíte ji omluvit.“

Políbil na tváře i Rina, švagr se jen nespokojeně ušklíbl, zaslechla jsem, jak říká:

„Jakápak únava, Stefano, ta se narodila vadná, mrzí mě to kvůli tobě.“

Stefano vážně odpověděl:

„Vadný věci se daj napravit.“

Pak jsem ho viděla utíkat za manželkou, která už byla ve dveřích, zatímco orchestr vyluzoval opilé zvuky a lidé se houfovali k poslednímu loučení.

Takže žádné roztržky, neutečeme společně do světa. Představila jsem si novomanžele, krásné, elegantní, jak nastupují do sportáku. Zanedlouho dorazí na amalfské pobřeží, do přepychového hotelu a všechny smrtelné urážky se promění v nakvašený výraz, který lze snadno smazat z tváře. Žádná změna názoru. Lila se ode mě definitivně odtrhla a mně se

najednou zdálo, že vzdálenost mezi námi je ve skutečnosti větší, než jsem si představovala. Nešlo *jen* o to, že se vdala, nemožné se na to, že bude s nějakým mužem chodit každý večer spát, aby tak dostála manželským rituálům. Bylo tam něco, co mi předtím nedošlo a co mi v té chvíli připadalo do očí bijící. Tím, že se smířila se skutečností, že kdovíjaká obchodní dohoda mezi jejím manželem a Marcellem byla zpečetěna její dětskou prací, Lila přiznala, že jí na Stefanovi záleží víc než na komkoliv či na čemkoliv jiném. Pokud se *už* vzdala, pokud tu urážku *už* skousla, její pouto s ním musí být doopravdy silné. Miluje ho, miluje ho jako hrdinka z fotorománů. Po celý život mu bude obětovat veškerou svou výjimečnost a on si té oběti ani nevšimne, bude obklopený bohatou zásobou citu, inteligence, fantazie, která je pro ni příznačná, aniž by věděl, co si s ní počít, promrhá ji. Já, pomyslela jsem si, nedokážu nikoho takhle milovat, ani Nina, umím jen trávit čas nad knihami. A na zlomek vteřiny jsem se uviděla jako otlučenou misku, do které moje sestra Elisa dávala žrádlo koťátku, dokud koťátko nezmizelo, a miska pak zůstala ležet prázdná a zaprášená na chodbě. V tom okamžiku jsem s pocitem děsivé úzkosti nabyla přesvědčení, že jsem zašla příliš daleko. Musím se vrátit zpátky, řekla jsem si, musím se chovat jako Carmela, Ada, Gigliola, Lila samotná. Přijmout naši čtvrt, spolknout pýchu, zkrátit namyšlenost, přestat ponižovat toho, kdo mě miluje. Když se Alfonso s Marisou kvapně rozloučili, aby dorazili včas na sraz s Ninem, vyhnula jsem se širokým obloukem své mámě a vydala se na terasu za svým snoubencem.

Byla jsem moc nalehko, slunce už zapadlo, začínalo být chladno. Když mě Antonio uviděl, zapálil si cigaretu a dál předstíral, že se dívá na moře.

„Pojďme pryč,“ řekla jsem.

„Jdi si s mladým Sarratorem.“

„Já chci jít s tebou.“

„Jsi lhářka.“

„Proč?“

„Protože kdyby měl o tebe zájem, nechala bys mě tu a zmizela bys bez rozloučení.“

Byla to pravda, ale rozzlobilo mě, že to říká tak natvrdo, že neváží slova. Zasyčela jsem na něj:

„Jestli ti nedochází, že teď riskuju, že se tady každou chvíli zjeví moje máma a nafackuje mi kvůli tobě, tak to znamená, že myslíš jenom na sebe, že na mně ti vůbec nezáleží.“

Neslyšel v mém hlase skoro žádný dialekt, zaregistroval dlouhé souvětí, složitou syntax a ztratil klid. Odhodil cigaretu, sevřel mi zápěstí s takovou silou, jako by se přestával ovládat, a zakřičel na mě přidušeným hlasem, že on je tam kvůli mně, jenom kvůli mně, že to já jsem mu řekla, aby mi byl pořád nablízku, v kostele i na hostině, ano, já, a nutilas mě přísahat, zachroptěl, přisahej, řeklas, že mě nenecháš ani na chvíli samotnou, a tak jsem si pořídil kvádro, a šleně jsem se zadlužil u paní Solarový, a abys byla spokojená, abych dodržel své slovo, jsem nebyl ani chvíličku s mámou a svojí rodinou: a co z toho mám, ty ses mi odvděčila tím, žes se mnou zacházela jako s kusem hadru, vybavovala ses jenom s básníkovým synem a ponížila jsi mě před všema kamarádama, vypadal jsem kvůli tobě jako idiot, protože já pro tebe nic neznamenujím, protože ty seš děsně vzdělaná, a já ne, protože já nerozumím věcem, co říkáš, a máš recht, já tomu fakticky nerozumím, ale krucinál, prokrístapána, Lenù, koukni se na mě, koukni se mi do očí: ty si myslíš, že mě můžeš komandovat, ty si myslíš, že já nesvedu říct dost, jenže to se pleteš, ty víš všechno, ale nevíš, že jestli teďka se mnou odejdeš támhleťma dveřma, že jestli ti teďka řeknu tak dobře a odejdem spolu, a pak zjistím, že se slejzáš ve škole a kdovíkde jinde s tím sráčem Ninem Sarratorem, tak tě zabiju, Lenù, zabiju tě, takže si to dobře rozmysli, rozejdi se se mnou teď a tady, prohlásil zoufale, pusť mě k vodě, bude to pro tebe lepší, a přitom se na mě díval obrovskými rudýma očima a při řeči strašně otevíral pusu, řval na mě, ale bezhlesně, chřípí měl rozšířené, černočerné, a ve tváři takové utrpení, až jsem si pomyslela, že si sám ubližuje zevnitř, protože věty takhle křičené v hrdle, v hrudi, aniž by vybuchly ve vzduchu, jsou jako kusy ostrého železa, jež rozdirají plíce a jícen.

Měla jsem nejasný pocit, že jsem ten útok potřebovala. Drtivé sevření kolem zápěstí, strach, že mi jednu vrazí, ten proud bolavých slov mě nakonec uklidnily, zdálo se mi, že alespoň jemu na mně hodně záleží.

„Bolí mě to,“ zašeptala jsem.

Pomalou uvolnil stisk, ale dál na mě zíral s pusou dokořán. Dodat mu váhu a autoritu, připoutat se k němu, kůže na zápěstí mi začínala fialovět.

„Jak se rozhodneš?“ zeptal se mě.

„Chci být s tebou,“ odpověděla jsem, ale nasupeně.

Zavřel pusou, do očí mu vyhrkly slzy, zadíval se na moře, aby měl čas je zahnat zpátky.

O chvíli později jsme byli na ulici. Nepočkali jsme na Pasquala, na Enza ani na holky, s nikým jsme se nerozloučili. Nejdůležitější bylo, aby nás neviděla máma, takže jsme prchli pěšky, venku už byla tma. Chvíli jsme kráčeli vedle sebe, nedotýkali jsme se jeden druhého, pak mě Antonio nejistým pohybem objal kolem ramen. Chtěl mi dát najevo, že čeká, až mu odpustím, skoro jako kdyby viníkem byl on. Je-li to mě měl rád, rozhodl se, že bude považovat hodiny, které jsem před jeho očima trávil svádívá a svedená s Ninem, za halucinaci.

„Udělal jsem ti modřinu?“ zeptal se a snažil se mě vzít za zápěstí.

Neodpověděla jsem. Sevřel mi rameno svou širokou dlaní, já sebou podrážděně trhla, což ho okamžitě přinutilo stisk povolit. Vyčkával, já taky. Když ke mně znovu zkusil vyslat svůj signál kapitulace, objala jsem ho rukou kolem pasu.

4

Nepřetržitě jsme se líbali, za stromem, v průjezdu nějakého činžáku, v tmavých uličkách. Pak jsme jeli autobusem, potom ještě jedním a dojeli jsme k nádraží. Šli jsme pěšky k rybníkům a dál jsme se líbali na liduprázdné ulici vedoucí podél trati.

Cítila jsem se rozpálená, i když jsem měla tenké šaty a ve-
černí chlad se zařezával do horké kůže s nečekaným mraze-
ním. Antonio se ke mně ve stínu každou chvíli přitiskl, objí-
mal mě s takovou vervou, až to bolelo. Rty mu žhnuly a žár
jeho úst rozněcoval mé myšlenky i představivost. Možná už
jsou Lila se Stefanem v hotelu, říkala jsem si. Možná právě
večeří. Možná už se přichystali na noc. Ach, spát tak přivi-
nutá k nějakému muži, netrást se už zimou. Cítila jsem, jak
se Antoniův jazyk svíjí v mých ústech, a zatímco mi mačkal
ňadra přes látku šatů, dotýkala jsem se jeho údu rukou za-
strčenou do kapsy u kalhot.

Černé nebe bylo potřísněné světlou mlhovinou hvězd. Odér
mechu a hnijící půdy u rybníků ustupoval nasládlým pachům
jara. Tráva byla mokrá, voda tu a tam zavzlykala, jako by
do ní spadl žalud, kámen, žába. Šli jsme po pěšině, kterou
jsme dobře znali, vedla ke skupině uschlých stromů s tenkým
kmenem a pustošivě polámanými větvemi. O pár metrů dál
stála stará konzervárna, budova s probořenou střechou, sa-
mé železné trámy a plechy. Cítila jsem naléhavou potřebu
slasti, cosi, co se mi táhlo z útrob jako prudce napjatý pruh
sametu. Chtěla jsem, aby ta touha nalezla hodně divoké uko-
jení, které by celý ten den dokázalo rozbít napadrtí. Vníma-
la jsem, jak se plazí v mém podbřišku, jak mě tam příjemně
laská a bodá, silněji než jindy. Antonio mi říkal zamilovaná
slova v dialektu, říkal mi je do úst, na krk, s rostoucí nalé-
havostí. Já mlčela, vždycky jsem během těchto schůzek ml-
čela, a jen jsem vzdychala.

„Řekni mi, že mě máš ráda,“ poprosil najednou.

„Mám.“

„Řekni mi to.“

„Mám.“

Nic jsem nedodala. Objala jsem ho, přivinula jsem ho k sobě
vší silou. Přála jsem si, aby mě hladil a líbal na každý kousí-
ček těla, cítila jsem potřebu, aby mě drtil, hryzal, chtěla jsem
ztratit dech. Trochu mě od sebe odstrčil, zajel mi rukou do
podprsenky a dál mě přitom líbal. Ale to mi nestačilo, ten
večer to bylo příliš málo. Všechny naše vzájemné dotyky, ke

kterým mě do té chvíle opatrně přiměl a k nimž jsem stejně tak opatrně svolila, se mi teď zdály nedostatečné, nepohodlné, příliš rychlé. Nicméně jsem nevěděla, jak mu říct, že chci víc, scházela mi slova. Při každém z našich tajných dostaveníček jsme prováděli němý rituál, krok za krokem. On mi hladil ňadra, vyhrnoval mi sukni, dotýkal se mě mezi nohama a přitom na mě, jako by mi chtěl dát signál, tlačil tím pulzujícím shlukem jemné pokožky a chrupavek a žil a krve, jenž se pokaždé zhmotnil v jeho kalhotách. Ale já se tentokrát neměla k tomu, abych mu úd vytáhla ven, věděla jsem, že jakmile bych to udělala, rázem by na mě zapomněl, přestal by se mě dotýkat. ňadra, boky, zadek, klín už by ho nezajímaly, soustředil by se jen na moji ruku, dokonce by ji hned sevřel ve své, aby vnutil jejímu pohybu ten správný rytmus. Pak by vytáhl kapesník a měl by ho přichystaný na okamžik, kdy mu z úst unikne lehké zasténání a z penisu ta jeho nebezpečná tekutina. Potom by se trochu omámeně, možná i zahanbeně stáhl, a šlo by se domů. Obvyklé zakončení, jenže já teď cítila nejasnou potřebu je změnit: nezáleželo mi na tom, jestli otěhotním, i když nejsem vdaná, nezáleželo mi na tom, že zhřeším, nezáleželo mi na božských strážcích uhnízděných ve vesmíru nad námi, na Duchu svatém či kdo to vlastně je, a Antonio to cítil a byl z toho zmatený. Zatímco mě stále divočeji líbal, opakovaně se mi pokoušel stáhnout ruku dolů, ale já se mu vyškubla a na prsty, kterými se mě dotýkal, jsem přitiskla klín, pohyb jsem důrazně zopakovala, dlouze jsem přitom vzdychala. On ruku odtáhl a zkusil si rozepnout poklopec.

„Počkej,“ řekla jsem.

Táhla jsem ho ke kostře staré konzervárny. Byla tam větší tma, bylo to víc stranou, ale byla tam taky spousta krys, slyšela jsem jejich obezřetné šelestění, jejich úprk. Strašně se mi rozbušilo srdce, bála jsem se toho místa, sebe samé, posedlosti vymazat ze svého chování i hlasu ten pocit cizoty, který jsem v sobě objevila před pár hodinami. Chtěla jsem znovu zapadnout do čtvrti, být jako dřív. Chtěla jsem zahodit studium, sešity popsané cvičeními. Nač se mám vlastně učit?

To, čím se můžu stát z dosahu Lilina stínu, nemá žádnou váhu. Čím jsem já v porovnání s ní ve svatebních šatech, s ní ve sportáku, v modrém kloboučku a pastelovém kostýmu? Čím jsem já, tady s Antoniem, skrývajícím se mezi zrezivělým šrotem, šelestícími krysy, se sukní vyhrnutou do pasu, se staženými kalhotkami, dychtící a vyděšená a provinilá, zatímco ona se odevzdává nahá, s roztouženým odstupem, v damaškovém povlečení, v hotelu s výhledem na moře, a dovoluje Stefanovi, aby ji znásilnil, pronikl do ní celý, předal jí své semeno, oplodnil ji legitimně a beze strachu? Čím jsem já, zatímco se Antonio lopotí se svým poklopцем a pokládá mi mezi nohy, přímo na můj nahý klín, zbytnělý chlapecký nástroj, funí a svírá mi hýždě a tře se o mě při pohybu nahoru a dolů. Nevěděla jsem to. Věděla jsem jen tolik, že nejsem tím, čím jsem v té chvíli chtěla být. Nestačilo mi, že se o mě tře. Chtěla jsem, aby do mě pronikl, chtěla jsem říct Lile, až se vrátí: já už taky nejsem panna, co děláš ty, dělám i já, mně neutečeš. A tak jsem Antonia pevně objala kolem krku a políbila jsem ho, stoupla jsem si na špičky a hledala jsem svým pohlavím jeho, hledala jsem je bez jediného slova, poslepu. Všiml si toho a pomohl si rukou, cítila jsem, že se dostal trochu dovnitř, zvědavě a vyděšeně jsem sebou škubla. Ale zároveň jsem cítila, jaké ho to stojí úsilí, aby se ovládl, aby nezatlačil se vši agresivitou, kterou v sobě živil celé odpoledne a která v něm byla určitě ještě nahromaděná. Chce toho nechat, uvědomila jsem si, a přitiskla jsem se k němu, abych ho přesvědčila, že má pokračovat. Ale Antonio mě od sebe s dlouhým povzdechem odtrhl a řekl v dialektu:

„Ne, Lenù, tohleto chci dělat, jak se to dělá s manželkou, a ne takhle.“

Popadl mě za pravačku a s jakýmsi potlačeným vzlyknutím si ji přitáhl k údu; rezignovaně jsem mu ho vyhonila.

Když jsme se pak vraceli od rybníků, rozpačitě řekl, že si mě váží a nechce mi udělat nic, čeho bych pak litovala, ne na tamtom místě, ne tím špinavým způsobem a bez dostatku pozornosti. Řekl to, jako kdyby to byl on, kdo zašel příliš daleko, a možná si opravdu myslel, že to tak bylo. Cestou jsem

neřekla jediné slovo, s úlevou jsem se s ním rozloučila. Když jsem zaklepala na dveře, otevřela mi máma, a třebaže se ji mí sourozenci marně pokoušeli zadržet, bez ječení, dokonce i bez náznaku nějaké výčitky mě začala fackovat. Brýle odletěly na podlahu a já na ni hned s hořkou radostí zakřičela, bez náznaku dialektu: „Vidíš, cos provedla? Rozbila jsi mi brýle a já teď kvůli tobě nemůžu dál studovat, do školy už víckrát nepůjdu.“

Máma ztuhla, dokonce i ruka, kterou mě udeřila, se zarázila ve vzduchu jako ostří sekery. Moje sestřička Elisa brýle sebrala a řekla potichu:

„Na, Lenù, nerozbily se.“

5

Přepadla mě tak strašná únava, že ač jsem se snažila odpočívát sebevíc, nemohla jsem se jí zbavit. Poprvé jsem se ulila ze školy. Nechodila jsem tam myslím čtrnáct dní, a dokonce ani Antonioví jsem neřekla, že už studium nezvládám, že toho chci nechat. Vycházela jsem z domu v obvyklou hodinu, celé dopoledne jsem se courala po městě. V tom období jsem se toho o Neapoli hodně naučila, přehrabovala jsem se použitými knihami na stáncích v Port'Alba, bezděčně jsem do sebe nasávala jejich názvy, jména autorů, pak jsem pokračovala směrem k via Toledo a k moři. Nebo jsem vystoupala po via Salvator Rosa do čtvrti Vomero, došla jsem až ke kartouze svatého Martina a vracela se dolů oblastí Petraia. Nebo jsem poznávala Doganellu, došla jsem vždycky až ke hřbitovu, bloudila tichými alejemi, četla si jména zemřelých. Mladí povaleči, senilní starci, a dokonce i ctihodní pánové středního věku na mě občas dotírali nemravnými návrhy. Přidávala jsem do kroku s očima zabodnutýma do země, utíkala jsem, když jsem ucítila nebezpečí, ale dál jsem v tom pokračovala. Naopak, čím déle jsem chodila za školu, tím víc ta dlouhá toulavá dopoledne rozšiřovala trhlinu v síti školních povinností, v níž jsem byla uvězněná už od svých šesti let. V náležitou dobu jsem se pak vracela domů a nikdo neměl

podezření, že já, že zrovna já bych nešla do školy. Odpoledne jsem trávila četbou románů, pak jsem utíkala k rybníkům za Antoniem, který byl nadšený, že na něj mám čas. Rád by se mě zeptal, jestli jsem se viděla s mladým Sarratorem. Četla jsem mu tu otázku v očích, ale neodvažoval se mi ji položit, bál se, že se pohádáme, bál se, že se naštvu a odepřu mu těch pár minut rozkoše. Objímal mě, aby cítil mou povolnost na svém těle a zahnal tak veškeré pochyby. V těch chvílích si nepřipouštěl, že bych byla schopná ho zostudit a scházet se i s tím druhým.

To se pletl: i když jsem se cítila provinile, ve skutečnosti jsem myslela jen na Nina. Toužila jsem se s ním setkat, hovořit s ním, a na druhou stranu jsem z toho měla strach. Bála jsem se, že se nějakým způsobem vrátí k důvodu, proč nepublikovali můj článek o konfliktu s profesorem náboženství. Bála jsem se, že mi sdělí krutý soud redakce. To bych neunesla. Jak při toulkách po městě, tak večer v posteli, když spánek nepřicházel a já zcela jasně pociťovala svou nedostatečnost, jsem si raději namlouvala, že můj text vyhodili prostě jen z pouhého nedostatku místa. Utlumit to, nechat to vyblednout. Jenže to nebylo snadné. Nesahala jsem Ninovi ani po kotníky, takže jsem mu nemohla stát po boku, přimět ho, aby mi naslouchal, sdělit mu své myšlenky. A vůbec, jaképak myšlenky, žádné jsem neměla. Bude lepší, když se vyřadím sama, dost bylo knih, dost bylo známek a pochval. Doufala jsem, že na všechno pomaličku zapomenou, na pojmy, které se mi kupily v hlavě, na živé i mrtvé jazyky, na italštinu, která se mi teď drala na jazyk dokonce i při hovoru se sourozenci. Za to, že jsem se vydala touhle cestou, může Lila, říkala jsem si, musím zapomenout i na ni: Lila vždycky věděla, co chce, a dostala to; já nechci nic, jsem stvořena z ničeho. Doufala jsem, že se ráno probudím bez jakýchkoli tužeb. Až budu prázdná, plánovala jsem si, Antoniův cit a můj cit k němu mi budou stačit.

Pak jsem jednoho dne cestou domů potkala Pinucci, Stefanovu sestru. Dozvěděla jsem se, že Lila se vrátila ze svatební cesty a že uspořádala velkou hostinu na oslavu zasnoubení švagrové se svým bratrem.

„Vy jste se s Rinem zasnoubili?“ zeptala jsem se a předstírala jsem překvapení.

„Ano,“ řekla mi celá rozzářená a ukázala mi prsten, který jí daroval.

Vzpomínám si, že zatímco Pinuccia mluvila, měla jsem v hlavě jen jedinou pokřivenou myšlenku: Lila pořádala ve svém novém bytě oslavu a nepozvala mě, ale tím líp, to jsem ráda, už dost toho srovnávání s ní, nechci ji víckrát vidět. Teprve když byly probrány všechny podrobnosti zasnub, opatrně jsem se zeptala na svou přítelkyni. Pinuccia se zlomyslně usmála a odpověděla frází v dialektu: *musí se ještě učit*. Nezeptala jsem se co. Když jsem přišla domů, prospala jsem celé odpoledne.

Druhý den jsem vyšla v sedm ráno jako obvykle z domu, abych se vydala do školy, či lépe řečeno, abych předstírala, že jdu do školy. Zrovna jsem přešla hlavní ulici, když vtom jsem uviděla Lilu, jak vylézá ze sportáku a mizí v našem dvoře, ani se neotočila, aby pozdravila Stefana za volantem. Byla pečlivě oblečená, na očích měla velké tmavé brýle, i když nesvítilo slunce. Udivil mě bleděmodrý hedvábný šátek, uvázaný tak, aby jí nebyly vidět ani rty. Záštiplně jsem si pomyslela, že je to její nový styl, už žádná Jacqueline Kennedyová, ale spíš nějaká záhadná dáma, jakou jsme se už odmalička chtěly ve svých snech stát. Šla jsem dál a nezavolala jsem na ni.

Po pár krocích jsem se přece jen vrátila, ale ne s nějakým jasným plánem, prostě proto, že jsem si nemohla pomoci. Srdce se mi rozbušilo, nevěděla jsem, co vlastně cítím. Možná jsem ji chtěla požádat, aby mi řekla do očí, že s naším přátelstvím je konec. Možná jsem na ni chtěla začít křičet, že jsem se rozhodla skončit se studiem a taky se vdát, jít žít k Antoniovi domů s jeho mámou a sourozenci, mýt schody jako šílená Melina. Přešla jsem rychlým krokem přes dvůr, viděla jsem ji, jak vchází do domu, kde bydlela její tchyně. Vydala jsem se po schodech nahoru, týčž, po nichž jsme společně vystoupaly jako malé, když jsme šly požádat dona Achilla, aby nám vrátil panenky. Zavolala jsem na ni, otočila se.

„Vrátila ses,“ řekla jsem.

„Jo.“

„A proč ses mi neozvala?“

„Nechtěla jsem, abys mě viděla.“

„Ostatní tě můžou vidět, a já ne?“

„Na ostatních mi nezáleží, na tobě jo.“

Nejistě jsem si ji prohlédla. Co jsem neměla vidět? Vyšla jsem schody, které nás dělily, a opatrně jsem jí odhrnula šátek, nadzvedla jsem jí brýle.

6

Dělám to teď znovu, v duchu, zatímco začínám vyprávět o její svatební cestě nejen tak, jak mi ji tenkrát vyličila tam na schodech, ale i podle toho, co jsem si o ní přečetla v jejích sešitech. Byla jsem vůči ní nespravedlivá, chtěla jsem uvěřit její rychlé kapitulaci, abych ji mohla ponížit, stejně jako jsem se cítila poníženě já, když Nino odešel ze sálu, kde se konala hostina, chtěla jsem, aby byla v mých očích maličká, a já tak necítila její ztrátu. A ona přitom... Hostina je skoro u konce a Lila sedí zavřená ve sportáku, na hlavě modrý klobouček, na sobě pastelový kostým. Oči jí žhnou zlostí, a jakmile se auto rozjede, zaútočí na Stefana těmi nejstrašnějšími slovy a větami, které se dají říct chlapovi z naší čtvrti.

Spolkl ty urážky svým obvyklým stylem, s mírným úsměvem, beze slova, a ona nakonec zmlkla. Mlčení ale netrvalo dlouho. Lila zas spustila klidným tónem, jen trochu přerývaně. Řekla mu, že už v tom autě nevydrží ani minutu, že se jí hnusí dýchat stejný vzduch jako on, že chce okamžitě vystoupit. Stefano v jejím obličejí skutečně zahlédl zhnusení, nicméně dál řídil a neřekl ani slovo, takže ona zas začala zvyšovat hlas, aby ho přinutila zastavit. Zajel tedy ke krajině, ale když se Lila doopravdy pokusila otevřít dvířka, popadl ji pevně za paži.

„A teďka mě poslouchej,“ řekl potichu, „pro to, co se stalo, existují vážný důvody.“

Poklidně jí vysvětlil, jak se to celé seaběhlo. Aby se zabránilo

tomu, že by obuvnictví zavřelo dřív, než vůbec rozjede provoz, bylo nutné jít do holportu se Silviem Solarou a syny, protože jenom oni jsou schopni zajistit nejen prodej bot v nejlepších obchodech ve městě, ale dokonce i otevření obchodu s exkluzivním prodejem bot značky Cerullo na piazza dei Martiri v centru města.

„Co je mi doprdele po tvejch potřebách,“ přerušila ho Lila a snažila se mu vyškubnout.

„Moje potřeby jsou i tvoje, seš moje žena.“

„Já? Já už pro tebe nejsem nic, a ty nejsi nic pro mě. Pusť mi tu ruku.“

Stefano ji pustil.

„Ani tvůj táta s tvým bráchou nejsou nic?“

„Bacha na jazyk, když o nich mluvíš, vůbec se neopovažuj brát si jejich jméno do pusy.“

Jenže Stefano se opovážil. Řekl, že dohodu se Silviem Solarou si přál Fernando osobně. Řekl, že největší problémy dělal Marcello, protože je strašně naštvaný na Lilu, na celou Cerullovu rodinu, a hlavně na Pasquala, Antonia a Enza, kteří mu rozmlátili auto na cimprcampr a dali mu pěknou nakládačku. Řekl, že ho udobřil Rino, že k tomu byla potřeba spousta trpělivosti, no zkrátka, že když Marcello řekl: pak ale chci ty boty, co udělala Lina, Rino mu odpověděl tak dobře, tak si ty boty vem.

To byla trpká chvíle, Lila ucítila, jak ji píchlo u srdce. Ale přesto zakřičela:

„A cos udělal ty?“

Stefano na okamžik znejistěl.

„Co jsem moh dělat? Pohádat se s tvým bráchou, zničit tvoji rodinu, dopustit, aby vyhlásili válku tvejm kamarádům, přijít o všechny peníze, který jsem investoval?“

Lile připadal tón i obsah každého jeho slova jako pokrytecké přiznání viny. Ani ho nenechala domluvit a začala mu bušit pěstmi do ramene a přitom vřískala:

„Takže jsi taky řek tak dobře, šels pro ty boty a dals mu je.“

Stefano ji nechal běsnit, a teprve když se znovu pokusila otevřít dvířka, aby utekla, řekl jí chladně: uklidni se. Lila se

prudce otočila, má se uklidnit, potom co hodil vinu na jejího otce a bratra, má se uklidnit, když s ní všichni tři zacházejí jako s kusem hadru, jako s onucí? Nechci se uklidnit, zařvala, ty kreténe, odvez mě okamžitě zpátky domů, to, cos teď řek, musíš zopakovat před těma druhejma dvěma sráčema. A teprve když pronesla tu nadávku v dialektu, *uommen'e mmerd*, došlo jí, že prolomila bariéru sebeovládání svého manžela. Okamžik nato ji Stefano udeřil do tváře svou mohutnou dlaní a jí ta neuvěřitelně prudká facka připadala jako výbuch pravdy. Ucukla leknutím a palčivou bolestí na tváři. Nevěřící se na něj dívala, jak startuje a říká hlasem, který poprvé od chvíle, kdy se jí začal dvořit, nebyl klidný, ale třásl se:

„Vidíš, k čemu mě nutíš? Je ti jasný, že to přeháníš?“

„Všechno jsme zvorali,“ zašeptala.

Ale Stefano to rozhodně popřel, jako kdyby tu možnost odmítal vzít vůbec v potaz, a udělal jí dlouhé kázání, trochu výhružné, trochu karatelské, trochu patetické. Řekl zhruba tohle:

„Nic jsme nezvorali, Lino, musíme si akorát vyjasnit pár věcí. Ty už se nejmenuješ Cerullova. Ty seš paní Carracciiová a musíš dělat, co ti řeknu. Víím, neumíš v tom chodit, nevíš, co je to obchod, myslíš si, že si peníze sám tisknu. Jenže to se pleteš. Já musím peníze vydělávat každě den, musím je ukládat tam, kde se můžou rozmnožovat. Tys navrhla boty, tvůj táta s tvým bráchou jsou dobrý pracanti, ale vy tři společně nejste schopný peníze rozmnožit. Solarovi jo, takže – a teď mě dobře poslouvej – je mi u prdele, jestli se ti ty lidi nelíběj. Marcello je odpornej i mně, a když se na tebe kouká, třeba jen pokradmu, když myslím na to, co to o tobě vykládal, mám chuť vrazit mu kudlu do břicha. Ale když ho potřebuju, aby mi rozmnožoval peníze, tak je z něj můj nejlepší kamarád. A víš proč? Protože jestli se peníze nebudou rozmnožovat, přijdeme o tohle auto, nebudu ti moct koupit tyhle šaty, přijdeme i o byt se vším, co v něm je, a nakonec už nebudeš dáma a naše děti budou vyrůstat jako děti žebráků. Takže se mi ještě jednou opovaž říct, cos mi řekla dneska večer, a já ti tu tvoji pěknou tvářičku tak zrychtuju, že nebudíš moct z domu. Je ti to jasný? Odpověz.“

Lila zúžila oči do šterbinek. Tvář jí zřívověla, ale jinak byla bílá jako stěna. Neodpověděla.

7

Do Amalfi dorazili navečer. Ani jeden z nich předtím nikdy nebydlel v hotelu, byli z toho celí nesví. Hlavně Stefana polekal mírně ironický tón pracovníka recepce, bezděčně se začal chovat podřízeně. Když si to uvědomil, zastíral rozpaky hrubým chováním, uši mu zrudly při pouhém požadavku, aby předložili doklady. Mezitím se objevil hotelový zřízenec, muž kolem padesátky s tenoučkým knírkem, ale on ho odstrčil, jako kdyby to byl zloděj, pak si to rozmyslel a pohrdavě mu strčil tučné dýško, třebaže nevyužili jeho služeb. Lila šla za ním, obtěžkaným zavazadly, nahoru po schodech a – jak mi vyprávěla – schůdek po schůdku poprvé získávala pocit, že cestou ztratila mladíka, za kterého se ráno provdala, a přidala se k nějakému cizinci. Skutečně byl Stefano tak rozložitý, měl tak krátké a tlusté nohy, dlouhé paže, bílé klouby? S kým to navěky spojila svůj život? Zuřivost, která ji přepadla cestou, vystřídal pocit tísně.

Jakmile byli v pokoji, snažil se být zase laskavý, ale byl unavený a ještě vykořeněný tou fackou, kterou jí musel dát. Nasadil nepřirozený tón. Vychvaloval pokoj, velice prostorný, otevřel francouzské okno, vyšel na balkon, řekl jí: pojď sem, ten vzduch tak krásně voní, koukni, jak se moře leskne. Jenže ona hledala způsob, jak se z té pasti dostat ven, a duchem nepřítomná mu naznačila, že ne, že je jí zima. Stefano hned okno zavřel, prohodil, že jestli se chtějí trochu projít a najíst se venku, měli by se radši tepleji obléct, řekl: mně když tak vyndej vestu, jako kdyby spolu žili už spoustu let a ona uměla zkušeně zapátrat v kufru a najít jeho vestu stejně tak dobře jako svetřík pro sebe. Lila se tvářila svolně, ale pak kufr ani neotevřela, nevytáhla ani svetřík, ani vestu. Vyšla hned na chodbu, nechtěla už zůstat v pokoji ani o minutu déle. On šel nabručeně za ní: já takhle můžu zůstat, ale o tebe mám starost, nastydneš se.

Procházeli se po Amalfi, došli až ke katedrále, nahoru po schodech a zase dolů až k fontáně. Stefano se ji teď pokoušel rozveselit, ale být zábavný mu nikdy moc nešlo, líp se mu dařil patetický tón anebo přemoudřelé fráze dospělého muže, který ví, co chce. Lila mu skoro nikdy neodpověděla a manžel se nakonec omezil jen na to, že jí ukazoval všechno možné se zvoláním: koukni. Ale Lilu, která by dřív zkoumala každý kámen, teď nezajímala ani krása uliček, ani vůně ze zahrad, ani umění, ani dějiny Amalfi, a už vůbec ne jeho hlas, který neustále otravně opakoval: pěkný, co?

Brzy se Lila začala třást, ale ne proto, že by bylo tak chladno, to pracovaly nervy. Všiml si toho a navrhl jí, aby se vrátili do hotelu, odvážil se dokonce prohodit něco jako: tam se k sobě přitulíme a zahřejeme se. Ale ona se chtěla procházet dál a dál, dokud, bez ptaní a polomrtvá únavou, nevešla do jedné restaurace, třebaže vůbec neměla hlad. Stefano šel trpělivě za ní.

Objednali si všechno možné, nesnědli skoro nic, vypili spoustu vína. On už to v jedné chvíli nevydržel a zeptal se jí, jestli se ještě zlobí. Lila zavrtěla hlavou a byla to pravda. Samotnou ji udivilo, že při té otázce v sobě nenašla vůbec žádnou zášť vůči Solarovým, svému otci a svému bratrovi, vůči Stefanovi. V hlavě se jí všechno rychle změnilo. Zničení jí na té záležitosti s botami už vůbec nezáleželo, dokonce nedokázala ani pochopit, proč se tak rozčílila, když je uviděla na Marcellových nohou. Zato ji teď děsil a mučil tlustý snubní prsten, který se jí leskl na prsteníčku. Nevěřicně si v hlavě přehrála celý den: kostel, obřad, hostinu. Co jsem to provedla, pomyslela si omámená vínem, a co je tohle za zlatý kroužek, tahle blyštivá nula, do které jsem strčila prst. Stefano měl taky takový, třpytil se mu mezi uhlově černými chlupy, ochlupené prsty, jak stávalo v knihách. Vybavila si ho v plavkách, jak ho viděla u moře. Široký hrudník, mohutná kolena, jako obrácené miský. Nenašel se na něm ani ten nejmenší detail, který by v ní, jakmile si ho znovu představila, vyvolal pocit okouzlení. Cítila, že už nemůže nic sdílet s tímhle tvorem, který si tam přesto seděl v saku a v kravatě,

pohyboval odulými rty, škrábal se na uchu s masitým lalůčkem a často si nabíral vidličkou z jejího talíře, jen aby ochutnal. Neměl skoro nic společného s prodávčem lahůdek, který ji přitahoval, s velice sebejistým, ale dobře vychovaným ctižádostivým mladíkem, se ženichem, s nímž byla toho rána v kostele. Ukazoval bělostné tesáky, rudý jazyk v tmavém otvoru úst, něco v něm a kolem něj se zlomilo. Všechno, co ji přivedlo až do Amalfi, jí u toho stolu, mezi sem tam pobíhajícími číšníky připadalo bez jakékoli logické soudržnosti, a přece nesnesitelně skutečné. A tak zatímco ten k nepoznání změněný tvor už měl zase jiskru v oku při pomyslení, že se ta bouře už přehnala, že ona pochopila jeho důvody, že je přijala, že jí může konečně vyprávět o svých velkých plánech, ji napadlo ukrást ze stolu nůž, aby mu ho vrazila do krku, až se jí v pokoji pokusí třeba jen dotknout.

Nakonec to neudělala. Jelikož v té restauraci, u toho stolu, s myslí zastřenou vínem, se jí celé její manželství, od svaatebních šatů po prsten, jevílo jako nesmysl a zdálo se jí, že jakýkoli sexuální požadavek ze Stefanovy strany bude připadat absurdní především jemu. A tak nejdřív sice zkoumala způsob, jak si nůž odnést (přikryla ho ubrouskem, který si stáhla z kolen, položila obojí do klína, přichystala se, že si vezme kabelku, aby do ní nůž upustila a ubrousek pak vrátila na stůl), ale potom si to rozmyslela. Šrouby, které držely pohromadě její nový stav manželky, restauraci, Amalfi, se jí zdály tak povolené, že na konci večere už k ní Stefanův hlas vůbec nedoléhal, v uších jí rachotily jen naprosto neurčité věci, lidi a myšlenky.

Stefano cestou začal vykládat o dobrých stránkách Solarových. Řekl jí, že znají důležité lidi na radnici, že jsou jedna ruka s monarchisty, s pravičáky ze MSI. Líbilo se mu mluvit tak, jako kdyby něčemu z těch Solarovic čachrů opravdu rozuměl, nasadil tón zkušeného muže, zdůraznil: politika je svinstvo, ale je důležitá, když chce člověk vydělávat peníze. A Lila si vzpomněla na úvahy, které kdysi rozebírala s Pasqualem, i na to, co probírali během zasnoubení s ním, na plán, že se úplně odříznou od rodičů, od svévole a pokrytectví a krutostí

minulosti. Říkal ano, pomyslela si, říkal, že souhlasí, ale neposlouchal mě. S kým jsem to mluvila? Tohohle člověka já neznám, nevím, kdo to je.

Ale když ji vzal za ruku a pošeptal jí do ucha, že ji má rád, neucukla. Možná chtěla, aby si myslel, že je všechno v pořádku, že jsou opravdu novomanželé na svatební cestě, a mohla ho pak o to hlouběji ranit, až mu řekne s veškerým odporem, který cítila až v žaludku: jít do postele s hotelovým portýrem nebo s tebou – oba máte prsty zažloutlý od cigaret – se mi hnusí úplně stejně. Anebo – a to je podle mě pravděpodobnější – byla příliš vyděšená a už se jen snažila oddálit každou reakci.

Jakmile byli v pokoji, pokusil se ji políbit, vykroutila se mu. Rozvážně otevřela kufry, vytáhla svoji noční košili a podala pyžamo manželovi, který se spokojeně usmál, že je k němu tak pozorná, a znovu ji chtěl sevřít v náručí. Ale ona se zamkla v koupelně.

Když byla konečně sama, dlouze si oplachovala obličej, aby zahнала otupělost z vína, dojem, že se svět rozpil. Nepodařilo se jí to, naopak v ní narostl pocit, že i jejím vlastním pohybům schází koordinovanost. Co si počnu, říkala si. Zůstane tam zavřená celou noc. Ale pak?

Litovala, že si nevzala ten nůž, vlastně si na okamžik pomyslela, že ho sebrala, ale pak musela přiznat, že to neudělala. Sedla si na okraj vany, udiveně ji porovnávala s tou, co měla v novém bytě, říkala si, že ta její je hezčí. I její ručníky byly lepší kvality. Její? Komu vlastně patřily ty ručníky, vana, všechno? Bylo jí nepříjemně při pomýšlení, že zárukou vlastnictví těch krásných nových věcí je příjmení toho podivného tvora, který na ni čeká za dveřmi. Carracciho majetek, i ona byla Carracciho majetek. Stefano zaklepal na dveře.

„Co je s tebou, není ti něco?“

Neodpověděla.

Manžel chvíli čekal a pak znovu zaklepal. Jelikož se nic nestalo, vzal nervózně za kliku, řekl rádoby pobaveným tónem: „Mám vyrazit dveře?“

Lila nepochybovala, že by toho byl schopen, ten cizinec,

který na ni čekal venku, byl schopen všeho. I já, pomyslela si, jsem schopná všeho. Svlékla se, umyla se, oblékla si noční košili a pohrdala sebou za péči, s níž ji před měsíci vybírala. Stefano – pouhé jméno, které už neodpovídalo tomu, co cítila a na co byla zvyklá před pár hodinami – seděl v pyžamu na pelesti a vyskočil, jakmile se objevila.

„To ti to ale trvalo.“

„Tak dlouho, jak bylo třeba.“

„Jsi strašně krásná.“

„Jsem strašně unavená, chci spát.“

„Spát budeme potom.“

„Teď. Ty na tvoji straně, já na mojí.“

„Tak dobře, pojď sem.“

„Mluvím vážně.“

„Já taky.“

Stefano se uchechtl, snažil se ji vzít za ruku. Vyškubla se mu, zachmuřil se.

„Co je s tebou?“

Lila zaváhala. Hledala ten správný výraz, řekla potichu:

„Nechci tě.“

Stefano nejistě zavrtěl hlavou, jako kdyby ta slova byla v nějakém cizím jazyce. Zamumlal, že na tuhle chvíli tak dlouho čekal, ve dne, v noci. Prosím tě, řekl jí vemlouvavě, a udělal skoro sklíčené gesto, ukázal si na vínové kalhoty od pyžama, zašeptal s křivým úsměvem: koukni, co se mi děje, jen když tě vidím. Bezděčně se tam podívala a se znechuceným výrazem okamžitě stočila pohled jinam.

V té chvíli Stefanovi došlo, že se chystá znovu zamknout v koupelně, vymrštil se jako šelma, popadl ji v pase, zvedl ji do vzduchu a praštil s ní o postel. Co se to děje? Bylo zřejmé, že to odmítal pochopit. Myslel si, že se v té restauraci usmířili, říkal si udiveně: proč se teď Lina takhle chová, je strašně dětinská. A tak se k ní s úsměvem přitiskl, pokusil se ji uklidnit.

„Je to krásný,“ řekl, „nesmíš se bát. Mám tě radši než svoji mámu a sestru.“

Ale kdepak, už se zvedala, aby mu unikla. To je kříž, dostat

tuhle holku: říká jo, a myslí ne, říká ne, a myslí jo. Stefano zamumlal: už dost těch rozmarů, a znovu ji zadržel, obkročmo si na ni sedl, přitiskl jí zápěstí k přehození postele.

„Řekla jsi, že musíme počkat, a tak jsme počkali,“ řekl, „i když bejt vedle tebe a nemoct se tě dotknout bylo hrozný a trpěl jsem. Ale teď jsme manželé, buď hodná, ničeho se neboj.“

Sklonil se, aby ji políbil na ústa, ale ona se vysmekla, prudce kroutila hlavou doprava doleva, snažila se vyprostit, svíjela se a opakovala:

„Pusť mě, nechci tě, nechci tě, nechci tě.“

V té chvíli Stefano skoro proti své vůli zvýšil hlas:

„Už mě začínáš srát, Lino.“

Zopakoval tu větu dvakrát nebo třikrát, stále hlasitěji, jako by chtěl pořádně vstřebat příkaz, který k němu přicházel z veliké dálky, možná dokonce z doby před jeho narozením. Ten příkaz zněl: chovej se jako chlap, Stefano; buď ji zkrotíš teď, nebo ji nezkrotíš už nikdy; je potřeba, aby se tvoje manželka hned naučila, že ona je ženská a ty jsi chlap, a proto tě musí poslouchat. A Lila, když ho slyšela – už mě začínáš srát, už mě začínáš srát, už mě začínáš srát –, když ho viděla rozložitého, těžkého na své křehké pánvi, s trčícím údem, který napínal látku pyžama jako stanový kolík, si vybavila, jak jí chtěl před lety chytit prsty jazyk a propíchnout jí ho špendlíkem, protože si dovolila pokořit Alfonsa ve školní soutěži. Najednou měla dojem, že to nikdy nebyl Stefano, že to byl vždycky starší syn dona Achilla. A ta myšlenka okamžitě promítlá do mladé tváře jejího manžela rysy, které se až do té doby obezřetně ukrývaly v krvi, ale byly tam odjakživa, čekaly, až přijde jejich chvíle, a teď jako by rázem vyvěřely na povrch. No ano, Stefano se ve snaze zalíbit se čtvrti a zalíbit se jí ze všech sil pokoušel být někým jiným: jeho rysy samou zdvořilostí změkly, pohled se přizpůsobil mírnosti, hlas se moduloval do tóniny prostředníka, prsty, ruce, celé tělo se naučilo zadržovat sílu. Jenže teď ty obrysy, v nichž se po dlouhou dobu snažil udržet, začaly povolovat a Lilu přepadla dětská hrůza, větší, než když jsme sešly do sklepa hledat

své panenky. Don Achille povstával z bahna naší čtvrti a živil se tělesnou hmotou svého syna. Otec se rozpínal pod jeho praskající kůží, měnil jeho pohled, dral se z jeho těla. A už byl venku, roztrhl jí košili na hrudi, obnažil jí ňadra, zuřivě jí je stiskl, sklonil se a začal ji hryzat do bradavek. A když Lila, jak to vždycky uměla, potlačila děs a chytila ho za vlasy v pokusu ho ze sebe servat a otvírala naprázdno pusku, aby ho kousla do krve, nadzvedl se, chytil ji za ruce, klekl si na ně svýma silnýma nohama a řekl jí s pohrdáním: co to vyvádíš, uklidni se, jsi jako špejle, když budu chtít, zlomím tě. Ale Lila se neuklidnila, dál hryzala do vzduchu, prohnula se do oblouku, aby se zbavila jeho váhy. Marně. Měl teď volné ruce, skláněl se nad ní, zlehka ji propleskával špičkami prstů a dotěrně opakoval: chceš vidět, jakou mám kládu, co, řekni že jo, řekni že jo, řekni že jo, až nad ní nakonec vytáhl z pyžama tlustý úd, který jí takhle natažený připadal jako panáček bez rukou a bez nohou, brunátný od němeého nářku, dychtící se odtrhnout od toho druhého, většího panáčka, který ochraptěle říkal: hnedka ho ucejtíš, Lino, koukni, jak je pěkný, takovýho nikdo nemá. A jelikož sebou dál zmítala, vrazil jí dvě facky, nejdřív dlaní a pak hřbetem ruky, a vložil do toho takovou sílu, že pochopila, že pokud by dál vzdorovala, určitě by ji zabil – nebo by to udělal aspoň don Achille, celá čtvrt se ho bála právě proto, poněvadž se vědělo, že je tak silný, že může každým mrstit o strom nebo o zeď –, vzdala se tedy veškerého odporu a propadla se do bezhlesé hrůzy, zatímco on se posouval níž, vyhrnoval jí noční košili, šeptal jí do ucha: ty vůbec netušíš, jak tě mám rád, ale ty to poznáš, a už zejtra mě budeš sama prosit, abych tě měl rád jako teď, víc než teď, co prosit, na kolenou budeš žadonit, a já povím, tak dobře, ale jenom když budeš poslušná, a to ty budeš.

Když se po pár neobratných pokusech s nadšeneckou brutalitou prorval do jejího lůna, byla Lila duchem mimo. Noc, pokoj, postel, jeho polibky, jeho ruce na jejím těle, veškerou senzibilitu, to všechno pohltil jediný cit: nenávisť vůči Stefanovi Carraccimu. Nenáviděla jeho sílu, nenáviděla jeho tíhu na sobě, nenáviděla jeho jméno a příjmení.

Do čtvrti se vrátili o čtyři dny později. Ještě téhož večera Stefano pozval k sobě do nového bytu tchána s tchyní a švagra. S ještě pokornějším výrazem než obvykle požádal Fernanda, aby Lile řekl, jak to bylo se Solarovými. Fernando potvrdil dceři úsečnými větami plnými rozladění Stefanovu verzi. Rina zas Carracci hned vzápětí požádal, aby řekl, proč se nakonec po vzájemné dohodě, ale s velkou bolestí rozhodli dát Marcellovi boty, které požadoval. Rino s výrazem muže, co se vyzná, prohlásil: jsou situace, kdy člověk nemá na vybranou, a pak spustil o šlamastyce, do které se dostali Pasquale, Antonio a Enzo, když zmlátili bratry Solarovy a zničili jim auto.

„A víš, kdo si koledoval nejvíc?“ zeptal se, naklonil se přitom k sestře a postupně zvyšoval hlas. „Oni, tví kámoši, ty rytíři bez bázně a hany. Marcello je poznal a vzal si do hlavy, žeš je na něj poslala ty. Jak jsme se asi se Stefanem měli zachovat? To bys chtěla, aby ty tři nýmandi dostali po hubě třikrát tolik? Tos je chtěla zničit? A vůbec, kvůli čemu? Kvůli páru třiačtyřicítek, který tvůj manžel nemůže nosit, protože ho tlačej, a jakmile zaprší, jsou plný vody? Sjednali jsme mír a ty boty, když na nich Marcellovi tolik záleželo, jsme mu nakonec dali.“

Slova: člověk je může sestavovat a rozebírat podle libosti. Lila to se slovy vždycky uměla, ale tenkrát oproti očekávání vůbec neotevřela pusou. Rinovi se ulevilo a zlomyslně jí připomněl, že to ona ho už odmalička pořád otravovala řečmi, že musejí zbohatnout. Takže nás nech zbohatnout, řekl jí se smíchem, a nekomplikuj nám při tom život, už takhle je dost složitéj.

V té chvíli – k překvapení paní domu, ale určitě ne všech ostatních – někdo zazvonil u dveří a přišla Pinuccia, Alfonso a jejich matka Maria s tácem plným zákusků, které právě upekl sám Spagnuolo, cukrář z baru Solara.

Nejdřív to vypadalo jako sešlost u příležitosti návratu novomanželů z líbánek, a Stefano taky nechal kolovat fotografie ze svatby, které zrovna vyzvedl u fotografa (výroba filmu,

upřesnil, bude trvat déle). Jenže brzy bylo jasné, že svatba Stefana a Lily už je pasé, zákusky byly na oslavu nového štěstí: zasnub Rina a Pinuccii. Veškeré napětí šlo stranou. Rino vyměnil útočný tón, s nímž před pár minutami hovořil, za něžnou nářeční kadenci, za přehnaná milostná vyznání, za nápad, že si v sestřině krásném bytě hned udělají oslavu zasnub. Pak vytáhl s teatrálními gesty z kapsy balíček, a když byl balíček rozbalen, ukázalo se, že je v něm tmavé vypolstrované pouzdro, a když bylo pouzdro otevřeno, odhalilo brilantový prsten.

Lila si všimla, že se moc neliší od jejího, který nosila na prstě společně s tím snubním, a říkala si, kde vzal její bratr peníze. Došlo na líbání a objímání. Hodně se mluvilo o budoucnosti. Spekovalo se, kdo dostane na starost obchod s obuví značky Cerullo na piazza dei Martiri, až ho Solarovi na podzim otevrou. Rino nadnesl, že by ho mohla vést Pinuccia, možná sama, možná s Gigliolou Spagnuolovou, která teď byla s Michelelem oficiálně zasnoubená, a tudíž si kladla požadavky. Rodinná sešlost byla rázem veselejší a plná nadějí.

Lila skoro celou dobu stála, sezení ji bolelo. Zdálo se, že nikdo, ani její matka, která celou dobu mlčela, si nevšiml, že má pravé oko opuchlé a černé, spodní ret roztržený, paže plné modřin.

9

Když jsem jí tam na schodišti vedoucím k bytu její tchyně sundala brýle a odhrnula šátek, byla ještě takhle zřízená. Když kolem oka měla nažloutlou barvu a na místě spodního rtu byla fialová skvrna s ohnivě rudým žilkováním.

Příbuzným a kamarádům řekla, že upadla na útesech v Amalfi jednoho krásného slunečného rána, když si s manželem vyjeli na loďce k jedné z pláží přímo pod žlutou skalní stěnou. Během hostiny na oslavu zasnub svého bratra s Pinucciou tu lež pronášela ironickým tónem a všichni tomu ironicky uvěřili, hlavně ženské, ty totiž vždycky věděly, co

se má říkat, když si je chlapi, kteří je mají rádi a které ony mají rády, vzali do prádla. Navíc se v celé čtvrti nenašel nikdo, a zvláště mezi osobami ženského pohlaví, kdo by si nemyslel, že Lila potřebovala dostat nařezáno už dávno. Takže ten výprask nikoho nepohoršil, naopak, respekt a sympatie ke Stefanovi vzrostly: jen se koukněte, ten ví, jak se má chovat správně chlap.

Zato když se tak zrychtovaná objevila přede mnou, udělal se mi knedlík v krku, objala jsem ji. Když řekla, že za mnou nešla, protože nechtěla, abych ji takhle viděla, vyhrkly mi slzy do očí. Vyprávění o jejích líbáncích – jak se tomu říkalo ve fotorománech –, ač tak strohé, skoro mrazivé, mě rozzlobilo, způsobilo mi bolest. A přece jsem pocítila i mírnou radost, to musím přiznat. Potěšilo mě, když jsem zjistila, že Lila teď potřebuje pomoc, možná i ochranu, a dojalo mě, jak připustila vlastní zranitelnost nikoli vůči čtvrti, ale vůči mně. Cítila jsem, že se vzdálenost mezi námi zas překvapivě zkrátila, a byla jsem v pokušení jí hned vyklopit, že jsem se rozhodla už dál nestudovat, že studium je k ničemu, že na to nemám. Zdálo se mi, že by ji ta zpráva povzbudila.

Jenže přes zábradlí v posledním patře se vyklonila tchyně a zavolala na ni. Lila ukončila vyprávění několika chvatnými větami, řekla, že Stefano ji podvedl, že je úplně stejný jako jeho otec.

„Vzpomínáš si, jak nám don Achille dal místo panenek peníze?“ zeptala se mě.

„Jo.“

„Neměly jsme si je od něj brát.“

„Koupily jsme si *Malé ženy*.“

„Udělalysme chybu, od té chvíle jsem dělala všechno špatně.“

Nebyla rozrušená, byla smutná. Nasadila si zas brýle, uvázala si šátek. Ten plurál (*my* jsme si ty peníze neměly brát, *my* jsme udělaly chybu) mi udělal radost, ale rozladil mě ten prudký přechod k singuláru: *já* jsem pak dělala všechno špatně. *My*, chtěla jsem ji opravit, *pořád my*, ale neudělala jsem to. Zdálo se mi, že se pokouší si uvědomit svůj nový